EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 13.5.2015
COM(2015) 272 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Rumeenia 2015. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2015. aasta lähenemisprogrammi kohta

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Rumeenia 2015. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2015. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust[3],

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone[4],

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks komisjoni ettepaneku käivitada uus tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel. Strateegia keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu potentsiaali ja konkurentsivõime suurendamiseks.

(2) 13. juulil 2010 võttis nõukogu komisjoni ettepanekute põhjal vastu soovituse liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta (2010–2014) ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta. Neid kahte dokumenti koos nimetatakse koondsuunisteks ning liikmesriikidel paluti neid oma majandus- ja tööhõivepoliitikas arvesse võtta.

---

1 EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
2 ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.
3 COM(2015) 272.
4 P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

(3) Nõukogu võttis 8. juulil 2014 vastu soovituse, milles ta käsitles Rumeenia 2014. aasta riiklikku reformikava ja esitas arvamuse Rumeenia 2014. aasta ajakohastatud lähenemisprogrammi kohta.

(4) Komisjon võttis 28. novembril 2014 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,[5] mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2015) algust. Samal päeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,[6] milles nimetati Rumeeniat liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.

(5) Euroopa Ülemkogu kiitis 18. detsembril 2014 heaks prioriteedid investeeringute suurendamise, struktuurireformide kiirendamise ning vastutustundliku ja majanduskasvu soodustava eelarve konsolideerimise tagamiseks.

(6) 26. veebruaril 2015 avaldas komisjon Rumeenia 2015. aasta riigiaruande[7]. Riigiaruandes hinnati Rumeenia edusamme 8. juulil 2014 vastu võetud riigipõhiste soovituste täitmisel. Riigiaruanne hõlmab ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjaliku analüüsi tulemusi. Komisjon järeldab oma analüüsi põhjal, et Rumeenial esineb makromajanduslik tasakaalustamatus, millega seoses tuleb võtta poliitikameetmeid ja mida tuleb jälgida. Kolmes järjestikuses ELi – Rahvusvahelise Valuutafondi programmis on välist ja sisemist tasakaalustamatust märkimisväärselt vähendatud. Rumeenia suhteliselt suurest negatiivsest rahvusvahelisest netoinvesteerimispositsioonist ja kasinast keskpika perioodi ekspordimahust tulenevad riskid väärivad siiski tähelepanu. Pangandussektoris püsivad välised ja sisemised haavatavused.

(7) Rumeenia esitas 30. aprillil 2015 oma 2015. aasta riikliku reformikava ja 2015. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

(8) Nõukogu võttis 22. oktoobril 2013 vastu otsuse 2013/531/EL[8], millega ta lubas anda Rumeeniale keskmise tähtajaga rahalist abi kuni 2 miljardit eurot kuni septembrini 2015 kestvaks ajavahemikuks. Kõnealuse abi andmise eelduseks on laiaulatusliku majanduspoliitika rakendamine. Ehkki praeguses turuolukorras ei kavatse Rumeenia taotleda ühegi osamakse väljamaksmist, võib eeldada, et ennetav abi toetab Rumeenia makromajanduslikku, eelarve ja finantsstabiilsuse konsolideerimist ning aitab parandada struktuurireformide rakendamise abil majanduse vastupanuvõimet ja kasvupotentsiaali. Kui Rumeenia on programmi kasutamise lõpetanud, kaasatakse ta taas täielikult Euroopa poolaasta raamistikku.

(9) Rumeenia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Rumeenia on lähenemisprogrammis taotlenud keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutud kohandamiskavast ajutist kõrvalekaldumist 0,5 % SKPst, et viia ellu kavandatud struktuurireformid. Kuna programmis ei esitatud piisavalt üksikasjalikku teavet kavandatud struktuurireformide kohta, puudub nõukogul võimalus nende usutavust hinnata. Rumeenia on samuti taotlenud pensionireformi klausli kasutamist. Reformi klauslile vastavuse peab kinnitama Eurostat. Komisjoni 2015. aasta kevadprognoosi põhjal ei tagaks 2016. aastaks prognoositud struktuurne puudujääk 3,4 % SKPst nõuetekohast kindlusvaru seoses aluslepingu

5 COM(2014) 902.
6 COM(2014) 904.
7 SWD(2015) 42 final.
8 Nõukogu otsus 2013/531/EL, 22. oktoober 2013, millega antakse Rumeeniale liidu keskmise tähtajaga ennetavat rahalist abi (ELT L 286, 29.10.2013, lk 1).

kontrollväärtusega 3 % SKPst. Seepärast on nõukogu seisukohal, et Rumeenia ei täida taotletud ajutise kõrvalekalde võimaldamise tingimusi 2016. aastal.

(10) 2015. aasta lähenemisprogrammi kohaselt plaanib valitsus hoida valitsemissektori nominaalset eelarvepuudujääki 1,5 % juures SKPst 2015. aastal ja vähendada seda 0,8 %ni SKPst 2018. aastal. Valitsus plaanib hakata alates 2016. aastast pidama kinni programmiperioodi keskpika perioodi eelarve-eesmärgist, milleks on struktuurne puudujääk 1,0 % SKPst. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse saavutama 2015. aastal tipptaseme 40,1 % juures ja seejärel järk-järgult vähenema kuni 37,1 %ni 2018. aastal. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on märkimisväärselt soodne. Olulised, valitsuse poolt 25. märtsil ja senati poolt 27. aprillil heaks kiidetud puudujääki suurendavad meetmed,[9] mida on võetud arvesse komisjoni 2015. aasta kevadprognoosis, ei ole lähenemisprogrammis kajastamist leidnud, kuigi seda nõutakse toimimisjuhendis. Alates 2016. aastast kavandatud eelarvepuudujäägi saavutamiseks võetavaid meetmeid ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud. Komisjoni 2015. aasta kevadprognoosi põhjal eeldatakse, et struktuurne eelarvepositsioon kaldub 2015. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kõrvale 0,3 % võrra SKPst. See ületab pisut maksebilansiprogrammiga lubatud kõrvalekaldumist 0,25 % SKPst, mis on lubatud tingimusel, et ELi rahastatavate projektide kaasrahastamine toimub eelarves ettenähtu kohaselt. Kõnealune kõrvalekaldumine on 2016. aastal prognooside kohaselt märkimisväärne (2,4 % SKPst), samas kui oleks tarvis kohandamist 0,3 % SKPst. Seetõttu on 2015. ja 2016. aastal vaja võtta täiendavaid meetmeid. Nõukogu on lähenemisprogrammile antud hinnangu põhjal ja komisjoni 2015. aasta kevadprognoosi arvesse võttes seisukohal, et on oht, et Rumeenia ei täida stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid.

(11) Rumeenia eelarveraamistik on üldiselt hea, kuid seda ei ole tõhusalt rakendatud. Keskpika ja pika perspektiivi demograafilised suundumused ning tööturu vähene areng võivad ohustada pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust. 2010. aastal käivitatud pensionireform on juba kaasa toonud mõned edusammud, kuid valitsuse poolt detsembris 2013 esitatud seadust, millega võrdsustatakse meeste ja naiste seadusejärgne pensioniiga alates 2035. aastast, ei ole parlamendi alamkoda veel vastu võtnud.

(12) Tööandjate sotsiaalkindlustusmaksete hiljutised kärped on vähendanud tööjõu maksukiilu, kuid see pole toimunud sihtotstarbeliselt. Väikese sissetulekuga töötajate maksukiil on võrreldes teiste Euroopa riikidega endiselt kõrge (40 %). Maksupettused ja maksudest kõrvalehoidumine on endiselt suur väljakutse ja need õõnestavad maksutulu. Rumeenia maksuhalduse pikaajaliseks ümberkorraldamiseks on juba võetud esimesed meetmed. 2014. aastal korraldati kahes piirkonnas pilootprojekt deklareerimata töö ja ümbrikupalkade ning maksudest kõrvalehoidumise käsitlemiseks ning 2015. aastal hakatakse seda laiemalt kasutama. Keskkonnamaksude taset suurendati 2014. aastal ja see jõudis ELi keskmise lähedale.

(13) Kuigi 2014. aastal oli näha mõningaid edusamme, on tööhõive ja aktiivsuse määr endiselt eriti madal naiste, noorte, vanemate töötajate ja romade hulgas. Aktiivne tööturupoliitika on läbi vaadatud, kuid üldine osalus aktiivsetes tööturumeetmetes ja nende rahastamine on endiselt madal, eriti kutseõppe, varasemate õpingute arvestamise kavade, liikuvuse stiimulite ning pikaajalistele töötutele suunatud

[9] Uue maksuseadustiku eelnõus esitatud maksukärped.

meetmete puhul. Rumeenia on võtnud meetmeid, et tegelda noorte töötusega, eriti noortegarantii kaudu, kuid on esinenud viivitusi nende rakendamisel. Miinimumpalga kujundamise läbipaistvate suuniste koostamisel edu saavutatud ei ole. Selleks et võimaldada personaliseeritud teenuseid ja neid sihtrühmadele järjepidevamalt osutada, tuleks suurendada riikliku tööturuasutuse suutlikkust, eriti nende töötajaskonda, ning kasutusele võtta ühtne raamistik Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest kaasrahastatavate meetmete jaoks.

(14) Rumeenia seisab silmitsi mitmete väljakutsetega hariduse valdkonnas: haridussüsteemist varakult lahkunute osakaal on jätkuvalt ELi keskmisest märgatavalt suurem; alushariduse ja lapsehoiuteenuste olemasolu ja kättesaadavus on piiratud, eriti maapiirkondades ja romade kogukonna jaoks; osalemine elukestvas õppes on endiselt ELi keskmisest oluliselt madalam; kõrghariduse kvaliteet ja vastavus tööturu vajadustele ei ole piisav ning kolmanda taseme hariduse omandamise määr on ELis eelviimasel kohal. Rumeenia on hakanud neid probleeme käsitlema, saavutades erineval määral edu eri valdkondades, kuid praeguseks on vähe nähtavaid lõpptulemusi. Haridussüsteemist varakult lahkunute riikliku strateegia vastuvõtmisel on esinenud märkimisväärseid viivitusi. Alushariduse ja lapsehoiu riiklik programm oli kavandatud aastateks 2014–2019 ja see jõustub uuel 2015.-2016. õppeaastal. Elukestva õppe riiklik strateegia on edasi lükkunud. Kolmanda taseme hariduse kohta on koostatud strateegia, mille eesmärk on tõsta kõrghariduse asjakohasust, viies selle paremini vastavusse tööturu vajadustega, ning parandada kõrghariduse kättesaadavust ebasoodsas olukorras olevate rühmade jaoks. Meetmeid on rakendatud, et parandada kutsehariduse ja -koolituse ning õpipoisiõppe skeeme.

(15) Rumeenia tervishoiusüsteemi iseloomustavad kasinad ravitulemused, piirkonniti kehv juurdepääs ja kallidus, vähene rahastamine ja ressursside ebatõhus kasutamine. On suur sõltuvus ambulatoorsetest teenustest ja süsteemi iseloomustab ulatuslik ebatõhus haiglavõrk, nõrk ja killustunud eriarstile suunamise võrgustik ning esmatasandi arstiabile tehtavate kulutuste väike osakaal. Laialt levinud mitteametlikud maksed riiklikus tervishoiusüsteemis takistavad täiendavalt süsteemile juurdepääsu, vähendavad selle tõhusust ja mõjuvad halvasti kvaliteedile. Kasutusele võetud erinevad meetmed ja tervishoiusüsteemi reformid on vähendanud rahastamise puudujääki ning parandanud teenuste taset ja tõhusust. Riiklik tervishoiusüsteemi strateegia (2014–2020), millega on kehtestatud tervisesektori reformide strateegiline alus, kiideti heaks detsembris 2014 ning nüüd tuleb seda rakendama asuda. Tervishoiuministeerium ja riiklik haigekassa kaaluvad mitmeid meetmeid, et parandada tervishoiuteenuste rahastamise süsteemi.

(16) Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamine on Rumeenias endiselt keskne ülesanne. Kuigi suhtelises vaesuses või sotsiaalses tõrjutuses elavate inimeste määr väheneb, oli see 2013. aastal jätkuvalt kõrge — 40 %, mis on oluliselt üle ELi keskmise. Sotsiaalsete siirete (välja arvatud pensionid) tõhusus vaesuse vähendamisel näib olevat piiratud, seda eriti laste puhul. Sotsiaalsed siirded ei ole piisavalt seotud aktiveerimismeetmetega. 2011. aasta sotsiaalabireformi rakendamine on ajakavast maas. Sotsiaalse kaasamise ja vaesuse vastu võitlemise strateegia ja nendega seotud tegevuskavade vastuvõtmine lükati edasi. Piiratud edusamme on tehtud toimetulekutoetuse kehtestamisega, mis lihtsustaks sotsiaalabi, ühendades kolm olemasolevat sotsiaalset siiret. Aktiveerimismeetmete ja sotsiaalsete siirete seose tugevdamiseks koostatud sotsiaalmajanduse seaduse võttis valitsus vastu 2013. aastal, kuid see on veel arutlusel parlamendis. Romade integreerimiseks on võetud vähe tõhusaid meetmeid. Romade integreerimise läbivaadatud strateegia võeti

siiski vastu mõningase viivitusega jaanuaris 2015, kuid rakendamisega on ajakavast maha jäädud.

(17) [Rumeenia haldussuutlikkus on madal, killustatud ja seda iseloomustab ebaselge vastutuse delegeerimine, mille tulemusel see koormab majanduse konkurentsivõimet. Kindlaks on tehtud selle struktuursete puuduste algpõhjused ning oktoobris 2014 võeti vastu strateegia, et tulla toime avaliku halduse ja poliitiliste prioriteetide seadmise ja koordineerimise probleemidega, koos tegevuskavaga selle rakendamiseks ajavahemikul 2014–2020. Rakendamine on siiski märkimisväärselt viibinud. Normide eiramine riigihankemenetlustes on põhjustanud olulisi viivitusi ELi rahastatud programmide elluviimisel. Neil on negatiivne mõju ettevõtluskeskkonnale ja need on pärssinud väga vajalikke investeeringuid infrastruktuuri.]

(18) Teatavat edu on saavutatud kohtusüsteemi sõltumatuse, kvaliteedi ja tõhususe parandamisel, korruptsiooni vastu kõigil tasanditel võitlemisel ja kohtuotsuste tõhusa täitmise tagamisel. Siiski on kohtuotsuste täitmine endiselt paljudel juhtudel nõrk ja piiratud edusamme on tehtud korruptsiooni ennetamise ja selle vastu võitlemise alal. Need olulised poliitikavaldkonnad kaetakse koostöö- ja jälgimiskorraga.

(19) Riigile kuuluvad äriühingud kannatavad vähese tootlikkuse all, võimendavad likviidsuse puudumist majanduses, mõjuvad tingimuslike kohustustena negatiivselt valitsemissektori eelarvele ja moodustavad kokku 50 % kõigi äriühingute maksuvõlgnevustest. Äriühingu üldjuhtimine on otsustava tähtsusega tegur riigile kuuluvate äriühingute tulemuslikkuse kujundamisel. Nende praegune juhtimisstruktuur ei takista poliitilist sekkumist äriühingute igapäevasesse juhtimisse ega taga riigi osaluse ja poliitika kujundamise ülesannete lahusust. Riigile kuuluvaid ettevõtteid reguleerivad erisätted kehtestati süstemaatiliselt alles valitsuse erakorralise määruse 109/2011 vastuvõtmisega. Mitmed valdkonnad on endiselt reguleerimata ja praktikas ei peeta nendest sätetest alati kinni. Mingit edu ei ole saavutatud riigile kuuluvate äriühingute üldjuhtimise reformimisega energia- ja transpordisektoris.

(20) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Rumeenia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2015. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka lähenemisprogrammi ja riiklikku reformikava ning eelnevatel aastatel Rumeeniale esitatud riigipõhiste soovituste järelmeetmeid. Komisjon on hindamisel arvesse võtnud kõnealuste dokumentide asjakohasust Rumeenia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka Euroopa Liidu üldise majandusjuhtimise tugevdamise vajadust silmas pidades nende vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, lisades ELi tasandi panuse tulevastesse riigi tasandil tehtavatesse otsustesse. Euroopa poolaasta raames koostatud soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–4.

(21) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu Rumeenia lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus[10] selle kohta kajastub eelkõige soovituses 1.

(22) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes riikliku reformikava ja lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–4,

[10] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

SOOVITAB Rumeenial võtta 2015. ja 2016. aastal järgmisi meetmeid:

1. Võtta kõik vajalikud meetmed, et viia lõpule finantsabiprogramm.

2. Piirata kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgist 2015. aastal kuni 0,25 %ni SKPst, nagu täpsustatud 2013.–2015. aasta maksebilansiprogrammis, ja pöörduda tagasi keskpika perioodi eelarve-eesmärgi juurde 2016. aastal. Viia ellu kõikehõlmav maksukuulekuse strateegia, tugevdada deklareerimata töö vähendamiseks mõeldud kontrollisüsteemi ning jätkata meeste ja naiste pensioniea võrdsustamist.

3. Tugevdada tööturumeetmete kasutamist, eriti noorte jaoks, kes ei ole end töötuna arvele võtnud, ja pikaajaliste töötute jaoks. Tagada riiklikule tööturuasutusele piisav töötajaskond. Koostada koostöös sotsiaalpartneritega ja kooskõlas riikliku tavaga selged suunised miinimumpalga läbipaistvaks kujundamiseks. Kehtestada toimetulekutoetus. Suurendada alushariduse ja lapsehoiu pakkumist ja parandada nende kvaliteeti, eriti romade jaoks. Võtta vastu riiklik strateegia haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamiseks. Järgida riiklikku tervishoiusüsteemi strateegiat (2014–2020), et parandada kättesaadavust, vähest rahastamist ja tõhustada ressursse.

4. Võtta vastu seadus riigile kuuluvate ettevõtete üldjuhtimise reformi kohta.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja